

Se bolj zanimivo sliko kažejo podatki o obiskovalcih knjižnice in o izposojenih knjigah:

sezona	število knjig	vpisanih članov
1945/46	689	1.964
1946/47	1.799	5.734
1947/48	1.647	6.339
1948/49	1.990	6.617
1949/50	3.486	11.132
1950/51	5.718	16.671
1951/52	5.124	13.809
1952/53	7.627	18.782
1953/54	6.655	14.604

Osnovno gibalno obiska in prečitanih knjig je bilo spet naraščanje knjižnega fonda. Do sezone 1949/50 sta bila obisk in izposojanje nekako ustaljena, z dotokom novih knjig na osnovi podpore sindikatov pa sta se pričela močno in enakomerno dvigati (vzrok znižanju v sezoni 1951/52 je selitev in preurejanje lokala, ko je morala biti knjižnica sredi sezone dalj časa zaprta). Največji uspeh je bil dosežen v sezoni 1952/53. Od 7.627 obiskovalcev je bilo 2.679 delavcev (35,4%), 1.611 nameščencev (21,2%), 166 kmetov (2,2%) in 3.171 šolske mladine (43,2%). Po starosti so močnejše zastopani odrasli (52,2%), po spolu pa prednjačijo ženske (56,9%). Toda resnično število vseh bralcev je dosti višje, saj preberejo knjige, ki si jih izposodi nek član knjižnice, vsaj še trije nevpisani sorodniki ali znanci. Po takem računu je bralo knjige iz loške knjižnice v tej sezoni okrog 25.000 ljudi. Izposodili pa so si bralci v tej sezoni 18.782 del in sicer: 167 političnih (0,8%), 454 poučnih (2,4%), 12.546 leposlovnih (67%), 4.348 mladinskih (23,2%) ter 1.266 nemških in srbohrvaških (6,6%). Številke nam pokažejo, da je bila celotna knjižna zaloga (4.781 knjig) izposojena štirikrat. Če upoštevamo realni aktor tri, je bilo prebranih preko 56.000 del ali 12-krat ves knjižni fond. Praktične izkušnje so sicer malo drugačne od teorije, saj vemo, da se nekatera dela iz polje sploh ne premaknejo (n. pr. po vojni izdano rusko leposlovje), druga pa romajo iz roke v roko (Modra ptica, Hram, klasiki, mladinska dela). Najbolj množični obisk izkazujejo zimski meseci od decembra do marca, najnižjega pa takoj naslednji pomladanski meseci od maja do julija. Povprečno obišče knjižnico na dan 35 izposojevalcev.

Zelo zadovoljiv je končni rezultat, ki ga lahko potegnemo iz vseh navedenih statističnih podatkov: vsak peti prebivalec loške mestne občine je vpisan v imenik izposojevalcev Mestne ljudske knjižnice, vsak prebivalec je postrežen 3,2-krat na leto in prečita v tem času 8 knjig.

Deset let je preteklo, odkar je bila prvič po osvoboditvi v škofjeloški ljudski knjižnici ponovno izposojena slovenskemu bralcu prva slovenska knjiga. Ko stopa delo knjižnice v svojo deseto sezono, so ji odprte nove perspektive v novih prostorih in z zasiguranimi gmojnimi sredstvi. Treba bo le resno prijeti za delo in stopati po dosedanjih vzgledih korak za korakom navzgor k novim delovnim uspehom pri posredovanju osnovne izvenšolske kulturne izobrazbe svobodnemu socialističnemu človeku.

Branko Berčič

PAR GLEDALIŠKIH PROBLEMOV

Ločani smo lahko ponosni na svojo bogato gledališko tradicijo, saj smo po zaslugi znamenitih pasijonskih iger eno prvih mest, ki se omenjajo v zgodovini slovenskega gledališča. Veselje do igranja se je ohranilo preko Narodne čitalnice (1862—1922) — njeno delo bi bilo treba v najbližji prihodnosti raziskati, da ne bodo sedaj še dosegljivi podatki utonili v pozabo — in preko obeh društev med dvema vojnoma do danes.

Kot rezultat tradicije in v novih družbenih razmerah bi vendar moralo gledališko življenje živeti s polno močjo. Vse imamo na razpolago, bi kdo dejal: igralce, prostor, publiko itd. A temu ni tako in delo kljub nekaterim uspehom vsako leto

bolj šepa. Primerjajmo samo zadnji dve leti. V sezoni 1952/53 smo imeli 8 premier (7 dram in Veseli večer), v sezoni 1953/54 pa 5 (4 drame in Literarno-glasbeno akademijo). Torej smo nazadovali za 3 premiere. Če pa bi primerjali letošnji obisk, bi proti 12.084. lanskim obiskovalcem gledališča morali postaviti število okrog 5.000.

Praznemu avditoriju se ne da igrati, to bo priznal vsak, kdor je bil le količkaj na odru. Res, praznina jemlje tudi našim igralcem voljo do igranja. Zato bi bila prva naša naloga pritegnitev publike. To pa bomo dosegli samo, če ji bomo nudili res prava umetniška doživetja, s skrbno izbiro repertoarja in s kvalitetno izvedbo del; tako da bodo poleg kina ljudje vedno rajše obiskovali tudi gledališče.

Nuditi umetniška doživetja pa ni lahko amaterskemu odru; zlasti ne našemu ob pogojih, v katerih živi. Prostori za vaje so pretesni, na odru piha od vsepovsod, oder sam pa sploh ne odgovarja. Zadnji čas je, da dobi škofjeloška kultura novo zavetje. Zato pa bo treba ob gradnji novega doma pomisliti na vse dosedanje težave in nadloge. Novi oder bo moral biti visok vsaj za dve odrski odprtini, opremljen bo moral biti z železnimi okvirji za dviganje različnih zaves in kulis, ki bi jih s škripcem lahko potegnili pod strop. Na vsak način bo moral biti okrog in okrog nad odrom mostiček za izvajanje tehničnih del, dovolj veliki stranski prostori, predvsem pa udobne garderobe, moderna razsvetljava, dovolj kulis in še marsikaj. Sedaj pa vsega tega ni. Ni zaves, ni reflektorjev, garderoba je nemogoča, kulise zapirajo igralcem dohod na oder itd. Zato ni čudno, da smo letos dosegli le pet premier. Vsakega režiserja in inscenatorja ustavlja že samo vprašanje postavitve scene, saj jo mora takorekoč pričarati iz nič, če noče imeti na odru vedno istih dolgočasnih kulis še iz stare Jugoslavije. Mimogrede bi pripomnil: mogoče se kje po dolgestrežjih valja pokvarjeno stilno pohištvo? Kaj, ko bi ga lastniki darovali gledališču?

Pa ne samo materialne skrbi, tudi trenja med igralci in med sekcijami zavirajo uspešno delo. Posebno smo to občutili letos ob skrbi za igralske skupine posameznih uprizorjenih del, če pustimo pri tem ob strani dejstvo, da je izbira igralcev na vsak način pravzaprav edina režiserjeva svoboščina. Poleg tega pa še vedno slišiš iz ust igralcev očitek, zakaj bi igrali za druge sekcije, ko oder sam potrebuje več denarja, kot ga more zaslužiti. Vendar je bilo prav to vprašanje v zadnjem času vsaj deloma rešeno. S svoje strani pa bi k temu pripomogla tudi opereta, ki bi bila letos prav gotovo na odru, če ne bi bilo raznih neamaterskih mišljenj med muzikanti, češ, igralci dobijo zadoščenje, če se lahko postavijo na odru, mi pa se ne bomo zastonj mučili pod odrom. Pri tem pa pozabljajo, da je aplavz prav tako priznanje za njihovo delo kot za igralce, saj so enakovredni ustvarjalci uprizorjenega gledališkega dela in vzdušja med gledalci.

Za pravilno vodstvo gledališkega življenja v našem mestu nam je vsekakor potrebna oseba, ki bi v celoti odgovarjala za gledališko delo, ki je vsako leto zahtevnejše in odgovornejše. Prav lanska in letošnja praksa sta pokazali, da vsega ne zmore nekdo, ki se ukvarja z gledališčem samo poleg svojega poklicnega dela. Moje in mnenje mnogih je, da bi morali dobiti plačanega vodjo, ki bi bil tudi režiser in bi skrbel za repertoarno in umetniško stran gledališkega dela, dočim bi drugi režiserski kader zajemali iz vrst igralcev, ki bi se izpopolnjevali ob njegovem strokovnem vodstvu. Gledališču pa bi morali dati trdne temelje s pravilno organizacijsko obliko. Tako bomo imeli, ko bo dograjen novi kulturni dom, kader igralcev in režiserjev, kateremu se ne bo treba bati nobene, še tako težke naloge in bomo lahko razpisali abonma tudi desetih kvalitetnih predstav. V poletnih mesecih pa bi za okoličane in tujce lahko organizirali gledališki teden.

Pobrigati se bo treba tudi za mladino, ki v glavnem še vedno ni našla poti na oder, čeprav so izgledi po zadnji sezoni nekoliko boljši. Treba jih je organizacijsko pritegniti in jim organizirati šminkerski tečaj, da se bodo znali sami vsaj primerno našminkati, režiserji pa se bodo morali pobrigati za njihovo umetniško rast. Da živi v mladini veselje do igranja, se vidi na vsakem koraku. Treba bo seveda stopiti v stik z gimnaziji in drugimi šolami, da ne bodo gledališke težnje društva, gimnazije in obrtne šole še nadalje republike zase. S pritegnitvijo mladine na oder, pa si tudi ustvarjamo bodoče občinstvo. Prav tako bi se morali pobrigati tudi za vključevanje delavcev in delavske mladine, saj je njim pravzaprav namenjeno vse naše delo. Vendar jih je na odru zelo malo, pa tudi v avditoriju ne veliko. To vprašanje in vprašanje dela z mladino, naj bi bila naša bodoča stalna misel.

Še nekaj spada sem zraven: »Škofjeloški prosvetni list«, ki je v glavnem naš gledališki list. To je pravzaprav edinstvena zamisel, saj ima tako Loka prvič svoj list in kmalu bo ležal pred nami drugi letnik, bogatejši od prvega. Koliko gradiva

za bodočega proučevalca našega življenja vsebuje! To ve ceniti samo tisti, ki lista ure in ure po arhivih, da bi ujel le drobec nekdanjega življenja naših prednikov. Marsikomu je bil tudi kašipot k razumevanju igralnih del in poznavanju avtorjev. Obenem pa je seznanjal z znamenitimi rojaki in problemi, ki jih bo v glavnem treba še rešiti. Dejal bi, da je bila edina njegova napaka, ker ni bil mesečnik, ki bi obravnaval vse loške probleme, spremljal naše splošno politično in kulturno življenje ter zbliževal rojake.

Mislím, da bomo kmalu dobili novi dom, kjer bodo odpadla vsa tehnična vprašanja, kjer bomo lahko zaigrali brez utesnitev, toda — kako, če ne bomo pripravljani in če bomo brez publike. Zato pa pljunimo v roke in zgrabimo za delo brez vsakršnih predsodkov. Oklenimo se idealizma (prav sedaj ga je treba včasih iskati z lučjo!), saj brez njega ni uspeha.

Janko Krek

NEKAJ PROBLEMATIKE ŠKOFJELOŠKIH ŠTUDENTOV

Kmalu bo poteklo leto, odkar je bilo sproženo vprašanje življenja in dela študentov v domačem kraju, pa smo kljub prizadevanju nekaterih na istem, kot smo bili v začetku ali pa še na slabšem. Pred nami pa so problemi, da bo treba močne roke, ki bi zaorala začeto brazdo.

Če se spomnimo življenja študentov pred vojno, ki je bilo še mnogo težje, kot je današnje, bomo vendarle kljub temu lahko ugotovili njihovo mnogo večjo aktivnost v prid rojstnemu kraju. Že v gimnazijskih letih so začeli spoznavati naloge, ki so jih pozneje kot visokošolci znanstveno, strokovno in družbenoorganizacijsko obdelovali. Dom jim je dajal gradivo za njihovo vsestransko delovanje. Zakaj tudi ne, saj so mu bili najbližji in so ga najbolj poznali ter razumeli njegove težnje. Vzemimo samo primer dr. Blaznika, prof. Planino, Žigona in druge iz mlajših generacij. Že v gimnazijskih letih so kopalí po raznih krajih v loški okolici in brskali za njeno preteklostjo, toda šele v zadnjem času je bilo njihovo mladostno delo kronano z uspehom. Študenti so poživljali družbeno življenje kot organizatorji, z uspehom so režirali kvalitetna dela, igrali, predavali, se udeleževali v športu in telovadbi itd. In prav ti, ki so že v mladosti globoko zaorali, so danes na odgovornih mestih našega javnega, znanstvenega, gospodarskega in političnega življenja, da smo kot rojaki nanje lahko ponosni. Toda njihovo delo bo treba nadaljevati in izpopolnjevati. To pa je naloga sedanje študentske mladine. — Ali smo nanjo pripravljani? Ali so naša najlepša leta izpopolnjena z delom, s požrtvovalnim in nesebičnim delom, kajti le ono bo lahko vrednotilo naše življenje?

Precej več nas je študentov, kot jih je bilo pred vojno in vendar nas Loka premalo občuti. In naš cilj, izdelati in izpopolniti življenje, vsaj kakor kaže: lagodno (vsaj po možnosti) življenje in zasluženi pokoj. Naša cena: vse za denar, ničesar zastonj. — Nekaj pa bi vseeno, čeprav z žrtvijo in samoodpovedovanjem svojem domačemu kraju študentje vendarle morali dati, če že ne iz idealizma, pa vsaj iz hvalečnosti do onih, ki so nam omogočili delo na univerzi. Res je takšno delovanje včasih sila nehvaležno, vendar pa bi ob poštenih namenih slej ko prej obrodilo sadove.

Samo delo bi tudi zbližalo študente med sabo, kajti razbitost je ena najbolj bolečih točk pri delu na univerzi. Vsak skriva svoje znanje in vire znanja zase, namesto da bi jih delil s kolegi. Prav tako pa je vsak študent tudi doma republika zase.

Zakaj ne bi tudi mi študenti živeli v skupnosti? Laže bi stopali skozi življenje ter bi tudi lahko dosegli več pomoči pri študiju. Oživiti bo treba Akademski klub, ki sedaj spi delno po naši, delno pa tudi po krivdi drugih. Prihodnje leto bomo dobil prve osmošolce. Kdo jim bo pomagal in jim dal prve napotke. — Akademski klub gotovo najlaže. Saj drži, da marsikdo izgubi leto študija predno se znajde v še vedno birokratskem univerzitetnem labirintu. Kdo jih bo spoznal s študijskim življenjem v Ljubljani, če ne kolegi, rojaki, ki ga žive?

Študenti bomo nekoč gotovo visoko kvalificiran kader na odgovornih položajih, kjer se bo lenoba bridko maščevala: življenje bo steklo mimo nas. Zato naj ne bo nikomur žal, če stopi vanj, čeprav ga ima sedaj kak visok leteči fičfirič za norca. Vendar mrtvilu v študentskem življenju nismo krivi le sami, ampak tudi vsi oni, ki gledajo na nas in naše delo omalovažujoče, ki jih zaboli vsaka novost prinesena iz večjega mesta, namesto, da bi stopili k nam in nam z uvidevnostjo in popustljivostjo za napake pomagali in nam dajali napotke. Tako bi bilo naše delo zares uspešno, nam in skupnosti v korist.

Janko Krek